

karaktären, för vilken den kontrapunktiska tekniken ingalunda är ett mål, utan blott ett anspråkslöst medel, en ringa tjänare åt himmelshöga syften. Det är väl samma sak som Goethe avser i sina sköna ord om Bach, som stå som motto över denna bok:

"Ich sprach mir's aus: als wenn die ewige Harmonie sich mit sich selbst unterhielte, wie sich's etwa in Gottes Busen, kurz vor der Weltschöpfung, möchte zugetragen haben. So bewegte sich's auch in meinem Innern, und es war mir, als wenn ich weder Ohren, am wenigsten Augen, und wieder keine übrigen Sinne besässe noch brauchte."

Ingvar Sahlin.

Ett litet stycke om prästens kyrkskick.

Eller kanske det skall heta kyrkoskick. Kyrko- eller kyrk- som första sammansättningsdel giva åt orden något olika nyans. Kyrko- är väl det allmännare eller högtidligare. Man talar om hela Sveriges kyrkofolk; kyrkofolket är i första hand menigheten i eller vid en kyrka. Att man numera ibland använder termen "Sveriges kyrkfok" är ingen förtjänst. Vi kunna gärna taga vara på sådana språkliga nyanser som de nu använda. De kunna också ytterligare exemplifieras. Man skriver kyrkoherde, kyrkolag, kyrkosång och icke kyrkherde, kyrklag eller kyrksång, likavisst som man skriver kyrktupp och kyrkrätta, icke kyrkotupp och kyrkorätta.

Prästen skall iakttaga kyrkskick, d. v. s. han skall i kyrkan uppträda på ett för hans tjänst i helgedomen värdigt sätt. Nu gäller det närmast hans yttre skick. Att erinringar i detta hänseende kunna vara behöfliga, det torde ingen kunna förneka. Vad som i denna lilla uppsats påpekas grundar sig på förf:s egna iakttagelser. Han vill naturligtvis icke förallmänliga dem, men det är ej fritt för, att han tror dem kunna vara till någon nytta.

Vi börja i sakristian. Den har i en hel del kyrkor mycket god akustisk förbindelse med kyrkorummet. Att mer eller mindre högljudda samtal höras från sakristian ut i kyrkans stillhet, är ett oskick, som kan vara ganska störande.

Så går prästen för altaret. Självklart i prästerlig skrud. Jag har dock en gång sett altartjänst i kavaj och utan prästkrage- och kapp. Prästens gång till altaret bör väl i möjligaste mån ge intryck av, vilken plats han känner sig nalkas. Framför allt icke för fort! Jag såg för längre tid sedan i en av våra mest kända lantkyrkor två präster gå för altaret i en takt, som om det gällt något slags hastighetstävlan: mässkrudarna slängde omkring dem. Å ena sidan bör ju prästen ej ge intryck av ett "här kommer jag". Å andra sidan ej synas be om ursäkt för sin tillvaro.

Han kommer för altaret. Där må vara regeln: så litet åthävor och later som möjligt, största stillhet inför Herrens altare! Något helt annat än den romerske prästens altargymnastik¹⁾. Det är ju vanligt, att prästen något böjer huvudet, när församlingen på hans salutation svarar "Med dig vare ock Herren". Det må vara hänt, fastän jag tycker, att det verkar lite familjärt på den platsen och i det momentet. Men icke skall det se ut, som om han bleve alldeles förkrossad eller hölle på att få slaget, när han hör församlingens svar. Något dylikt är ej så ovanligt. Har han kraftig sångröst, bör han dock icke från altaret söka överrösta församlingen i psalmsången. Jag har hört en präst, som häri lyckades så väl, att man knappt hörde varken församlingens sång eller orgeln.

På predikstolen må ju prästens personliga gåvor ha mera utrymme. Helig tukt och takt få dock icke därför åsidosättas. Några speciella regler är det ej meningen att på denna punkt lämna. Men nog bör predikanten se till, att han ej på predikstolen kommer i otillbörligt sällskap genom de författare han där citerar. Och en präst, som jämt och samt kommer med sitt "jag tror . . . jag menar . . . jag tänker . . .", övertygar föga sin åhörare, det är visst.

På liturgiska handlingar har vår kyrkas ordning ingen rikedom. Detta är ej sagt som någon kritik. En av dessa ceremonier må nu till sist beröras. I kyrkohandbokens kap. 10 heter det: "Vid jordfästningen kastar prästen med skoveln tre gånger jord på kistan och säger" o. s. v. Detta utföres ofta så, att prästen med största försiktighet lägger litet jord på kistan, kanske tre små högar. Ordet "kastar" vill givetvis ha något mera uttrycksfullhet i handlingen, utan att det därför får vara något brutalt eller vårdslöst i den. Om skoveln för varje gång av de tre hålles något ovanför kistan och så i ett tag vändes, får enligt min mening denna ceremoni sitt avsedda uttryck, och det med bibehållen helgd över handlingen.

Ivar D. Wallerius.

Svensk orgelmusik i Baltikum.

I den vällovliga avsikten att i någon mån sprida kännedom om svensk orgelmusik öster om Bottenhavet anträdde jag den 6 september en konsertresa med Riga som närmaste mål. Mitt program omfattade verk av organisterna Elfrida Andreè, Emil Sjögren, Gustaf Hägg, Vretblad, Otto Olsson och Oskar Lindberg samt därjämte två bearbetningar: Sinfonia di chiesa av "svenska kyrkomusikens fader" J. H. Roman och Offertorium av Aug. Söderman, vilka bägge namn jag gärna ville bekantgöra. Som klimax och final i programmet tillfogade jag ytterligare Bachs stora Ess-durpreludium. Flertalet verk voro hållna i en lugn stil, med särskild hänsyn till de allom kända akustiska vådorna av att spela passage-verk i stora kyrkor.

¹⁾ I Pater von Cochems "Erklärung des heiligen Messopfers" framhålles som bevis på mässans förträfflighet, att prästen vid densamma har att utföra 900 ceremonier, av vilka ingen utan synd kan utelämnas.